

सोमलतावयवरूपाणि शरीराणि देवानां कृतवान् । तानि लताशरीराणि स्वचिह्नत्वेन धृत्वा देवा व्यावृत्तत्वेन प्रजापतिना विज्ञाताः । तांश्च लतादेहानभिषुत्य दशापवित्राख्येन वस्त्र-खण्डेन ऋजीषं यथा न सङ्कीर्यते तथा रसं सोधयित्वा पवित्रस्य परस्तादूर्द्ध्वं अवस्थितस्याधोभागे विविधमिन्द्रवाय्वादि-देवार्थं गृहीतवान् । ते च रसाग्रहा अभवन् । तस्माद्गृह्यन्ते इति व्युत्पत्त्या रसानां ग्रहत्वं सम्पन्नम् । य एते ग्रहास्ता एता देवता भूत्वा ता एव यजमानस्य गृहे हविर्धाने गृह्यन्ते । अत एते गृहीतव्या इत्यर्थः । एवं महिमानं जानतो यस्य यजमानस्य ग्रहा एते गृह्यन्ते । तमेनं यजमानं देवाः विदुः सम्यगनुष्ठितवानित्येवं देवल्लोके प्रसिद्धिं गच्छतीत्यर्थः ॥

सौमिकमन्त्रव्याख्यानरूपे षष्ठकाण्डे ऐन्द्रवाय्वादिग्रहविशेषा एव विहिताः न तु ग्रहसामान्यम् । इह तु तद्विधीयत इत्ययमनुवाकस्तत्काण्डशेषः । ग्रहग्रहणं विधायोपांशुग्रहस्य होमं विधत्ते । “एषा वै सोमस्याहुतिः । यदुपांशुः । सोमेन देवांस्तर्पयामीति खलु वै सोमेन यजते । यदुपांशु जुहोति । सोमेनैव तद्देवांस्तर्पयति” इति । वाचस्पतये पवस्व वाजिन्नित्यनुवाकेन सिद्धो योऽयमुपांशुग्रहः, एषैव सोमस्य समन्ताद्भुतिः । अत्र हि पात्रस्थः सर्वोऽपि सोमो ह्रयते । नतु ग्रहान्तरवत् कियानप्यवशिष्यते । यजमानोऽपि सोमेन देवांस्तृप्तान् करोमीति अभिप्रेत्य सोमयागे प्रवृत्तः । तस्मादुपांशु जुहुयात् । तेन सम्पूर्णसोमेनैव देवांस्तर्पयति ॥